

ДО ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

*О.М. Козакова, к.е.н, доцент
доцент кафедри економічних систем і управління
інноваційним розвитком
В.В. Шацков, студент
Одеський національний політехнічний університет*

З розвитком сучасних глобалізаційних процесів особливого значення для України набувають фактори підвищення її конкурентоспроможності на світовому рівні. Одним із них є інноваційна діяльність промислових підприємств, яка згідно з Законом України «Про інноваційну діяльність» визначається як діяльність, що спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг [1]. Значну роль в цьому процесі відіграють фінансові ресурси, проблема пошуку джерел яких на сьогодні набуває особливої гостроти.

Частка підприємств, що займаються інноваційною діяльністю в Україні, до загальної кількості промислових підприємств має позитивну динаміку, але знаходиться на досить низькому рівні (рисунок), що свідчить про несприятливі умови щодо стимулювання інноваційної діяльності в державі.

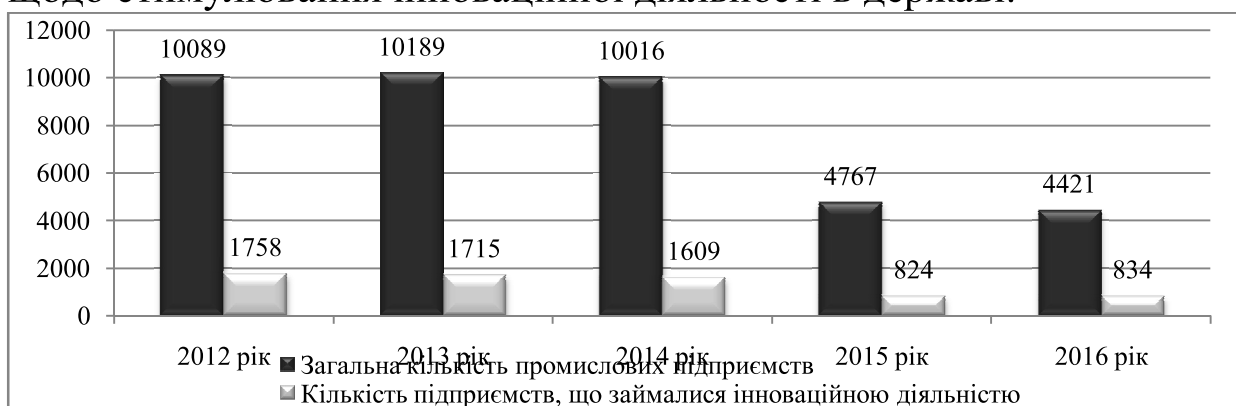

Рисунок – Співвідношення підприємств, що займалися інноваційною діяльністю до загальної кількості промислових підприємств України за період 2012-2016 рр.

(джерело: зроблено на підставі [2])

Наведені дані свідчать, що за аналізований період кількість інноваційних підприємств в Україні зменшилась у 2,11 рази на

фоні зменшення загальної кількості промислових підприємств у 2,28 рази. Тож збільшення частки інноваційних підприємств у загальній кількості підприємств з 17,4 % до 18,9 % вказує на прагнення підприємств розвиватися та вдосконалюватися на інноваційній основі.

Однією з головних причин того, що переважна частка вітчизняних підприємств не займається інноваційною діяльністю, є брак коштів на розробку та впровадження нововведень. Дослідження розподілу джерел фінансування за період 2012-2016 рр. (таблиця) свідчить, що основним джерелом фінансування інноваційної діяльності є власні кошти підприємств. Негативної динаміки за досліджуваний період зазнали обсяги фінансування з боку держави, іноземних інвесторів, обсяги кредитів та інших джерел фінансування.

Таблиця – Розподіл загального обсягу фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств України за період 2012-2016 рр. за джерелами у % (джерело: розраховано на підставі [2])

Рік	Власних	Держ. бюджету	Місцевих бюджетів	Позабюджетних фондів	Вітчизняних інвесторів	Іноземних інвесторів	Кредитів	Ін.
2012	63,90	1,95	0,15	0,01	1,35	8,66	20,97	3,01
2013	72,92	0,26	1,65	0,02	1,29	13,11	6,59	4,16
2014	84,99	4,47	0,07	0,43	0,11	1,80	7,29	0,84
2015	97,20	0,40	0,28	0,01	0,54	0,42	0,82	0,33
2016	94,86	0,77	0,43	–	0,58	0,10	2,69	0,57

Очевидно, що об'єктивна необхідність розвитку інноваційної діяльності підприємств потребує пошуку та залучення нетрадиційних джерел фінансування. Досвід розвинених країн свідчить, що саме такі джерела займають значну частку фінансування. До них відносяться: франчайзинг як форма партнерства, за якого компанія з відомим ім'ям перепродає права на нього разом з технологією виробництва; лізинг як форма кредитування при придбанні основних фондів; факторинг як форма кредитування за наданні товари і послуги за умови відстрочки платежів; форфейтинг як торгове фінансування, що полягає в покупці кредитором дебіторської заборгованості клієнта; лізбек як зворотний лізинг; селенг як

майновий найм з поверненням на першу вимогу. Збільшення різних видів та джерел фінансування надає гнучкості та маневреності у виборі більш зручного методу фінансування не тільки для підприємств, але й для інвесторів. Між тим, на сьогодні нетрадиційні джерела фінансування у вітчизняній промисловості практично не використовуються. Причин для цього достатньо: відсутність знань щодо існування таких джерел та асоціації, що їх надає; недовіра та неприйняття умов їх функціонування; відсутність дієвого механізму взаємовигідного співробітництва. Інвестори в свою чергу не зацікавлені фінансувати інноваційну діяльність з використанням альтернативних джерел через хитку економіку, велику частку тіньового сектору, невідосконаленість та нестабільність нормативної бази державного регулювання інноваційної діяльності[3]. Отже, вирішення проблем фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств за рахунок залучення нетрадиційних джерел фінансування потребує комплексу заходів, а саме: зниження ступеня інвестиційного ризику через підвищення стабільності політичної та економічної ситуації в країні; усунення недоліків в правовій і законодавчій базі процесів інвестування; підвищення рівня інформаційного забезпечення в сфері фінансування інноваційної діяльності; впровадження налагодженого комунікативного механізму між інвесторами та реалізаторами інноваційних проектів – промисловими підприємствами.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» від 04.07.2002 № 40-IV [Електронний ресурс] // Відомості Верховної Ради України (ВВР). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
2. Наука, технології та інновації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/publnauka_u.htm
3. Забарная Э.Н. Управление процессом развития инфраструктуры региона через привлечение инвестиций в инновации / Э.Н.Забарная // Бизнес Информ. – 2017. – №6. – С.49-55.